

ปาฐกถา

เรื่อง

“ชาติไทยจะชนะ”

โดย

หลวงวิจิตรวาทการ

นายประพันธ์ รตนแพทย์

พิมพ์ถวายเพื่อสนองพระคุณแด่

พระปลัดธีร ธรรมทศโต เปரியญ

ในคราวได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น

พระครูสุวรรณคณาจารย์

รองเจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรี

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๔๘๕

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

ตะเพียน

หอสมุดแห่งชาติ ตึกพระที่นั่งอนันตสมาคม
เลขที่ ๖๗๕

४१५-७
महाराष्ट्र नैऋत्येय महाराष्ट्र

ปาฐกถา

เรื่อง

“ชาติไทยจะชนะ”

โดย

หลวงวิจิตรวาทการ

นายประพันธ์ รตนแพทย์

พิมพ์ถวายเพื่อสนองพระคุณแด่

พระปลัดธีร ธรรมทตโต เปரியญ

ในคราวได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น

พระครูสัญญาบัตรเจ้าอาวาส

รองเจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรี

๒๑
วันที่ ๓ มีนาคม ๒๔๘๔

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

เลขห้อง 104

เลขหมู่ 895.915
25272

เลขทะเบียน 4.33 น. 16743

คำปรารภ

ในงานพระราชพิธีรัชชมงคล พุทธศักราช ๒๔๘๔ นี้ พระ
ปลัดธีร ธรรมทศโค เปரியญ ผู้ช่วยเจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรี
อาจารย์ที่เคารพนับถือของข้าพเจ้าได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น
พระครูสุธีรคณาจารย์ ตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรีด้วย
การที่อาจารย์ของข้าพเจ้าได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ และเลื่อน
ตำแหน่งในครั้งนั้น ย่อมนำมาซึ่งความปลาบปลื้มปิติยินดีแก่ข้าพเจ้า
เป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าผู้เป็นศิษย์จึงหวังที่จะหาของถวาย เพื่อ
แสดงความปลาบปลื้มและความกตัญญูกตเวทีแด่ท่านสักสิ่งหนึ่ง
แต่ก็ไม่เห็นสิ่งใดที่จะมีผลดียิ่งไปกว่าการพิมพ์หนังสือถวายแด่
ท่าน เพื่อให้ท่านได้นำมาแจกเป็นบรรณาการเครื่องตอบแทนแก่
ท่านที่เคารพนับถือและบรรดาศิษยานุศิษย์ ซึ่งได้มาแสดงความ
มุทิตาและความกตัญญูกตเวทีต่อท่านในคราวนี้ได้ ข้าพเจ้าจึงได้
ตกลงที่จะพิมพ์หนังสือถวายแด่ท่าน และหนังสือที่ข้าพเจ้าจะพิมพ์
นั้นตั้งใจว่า ใครจะหาหนังสือที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อ
ให้ท่านผู้อ่าน ได้ทราบถึงเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นแก่ประเทศ
ชาติของเรา ก็พอประจวบเหมาะที่ข้าพเจ้าได้ฟังปาฐกถาเรื่อง
“ชาติไทยจะชนะ” ของคุณหลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรี, อธิบดี
กรมศิลปากร, ประธานกรรมการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

และการขนส่งของฝรั่งเศสอยู่ทุก ๆ วัน สังกหกรคนฝรั่งเศสตาม
แต่จะมีโอกาสและตามความสามารถที่เขาจะทำได้ พี่น้องชาวเขมร
ของเราก็กำลังทำงานอย่างเดียวกัน นายทหารฝรั่งเศสหลายคนถูก
ชาวเขมรสังหารเอาซึ่ง ๆ หน้า ชาวไทยในฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเป็น
จำนวนมาก ได้กระทำสัตย์สาบานว่าจะไม่ยอมเสียภาษีอากรให้
ฝรั่งเศสอีกต่อไป และจะจงรักภักดีต่อชาติและประเทศไทยซึ่ง
เขาถือว่าเป็นชาติและประเทศของเขาเอง ถ้าเผอิญมีใครสักคน
หนึ่งทำตนเป็นปากเสียงหรือตัวแทนของฝรั่งเศส ก็ถูกมีมิดฆ่า
ตายเพื่อลงโทษฐานทรยศต่อชาติ ลัทธิชาตินิยม หรือที่ข้าพเจ้า
ชอบเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ลัทธิชูชาติ” ได้ฟักตัวและแผ่สร้าน
ไปอย่างรุนแรงทั้งในฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงและในกรุงกัมพูชา รัฐนิยม
ฉบับที่ ๒ ของเรากำลังได้รับการเผยแพร่อย่างดีในดินแดนเหล่านี้
นั้น พวกหมอราในฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงมีกาพย์บังจุ่มร้องใหม่ เป็น
ข้อความแสดงให้คนทั้งหลายรู้สึกสำนึกความเป็นชาติไทย และทำ
การต่อสู้เพื่อกู้อิสรภาพ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงกล่าวได้ว่าสงคราม
กู้ชาติได้เริ่มขึ้นแล้วโดยปริยาย สงครามโดยตรงจะเกิดขึ้น
หรือไม่ย่อมสุดแต่เหตุการณ์และความจำเป็น แต่จะเป็นสงคราม
ชนิดใดก็ตาม ผลที่สุดชาติไทยจะชนะ ดินแดนของไทยที่ถูก
เชือดเฉือนแบ่งแยกเอาไปนั้น จะกลับเข้ามารวมเป็นอันหนึ่งอัน
- เดียวกัน

ที่ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนั้น ไม่ใช่กล่าวด้วยความคิดที่ฟุ้งสร้าน
เลื่อนลอย และไม่ใช่ว่าเพื่อกล่อมขวัญพวกเรา ข้าพเจ้าไม่มี
ความจำเป็นอันใดที่จะต้องกล่อมขวัญ เพราะขวัญของพวกเรา
ดีที่สุดในอยู่แล้ว แต่ข้าพเจ้ากล่าวด้วยมีเหตุผล พุดด้วยความแน่ใจ
สายตาของข้าพเจ้ามองเห็นธงชัยปลิวสะบัดอยู่ในระยะไม่ไกลนัก
ข้าพเจ้ามองเห็นหนทางอันปลอดโปร่งอยู่เบื้องหน้า ชาติไทยจะ
ชนะ เรา กำลังได้เปรียบอยู่ทุกวิถีทาง

ท่านอาจจะถามว่าข้าพเจ้ามีเหตุผลอันใด จึงกล่าวด้วยความ
แน่ใจอย่างนั้น ข้าพเจ้าตอบได้ทันทีว่า ประวัติศาสตร์ได้ให้หลัก
อันแน่นอนแก่เรา ว่าในการต่อสู้ระหว่างชาตินั้น อุปกรณ์ที่จะ
ช่วยให้ได้ชัยชนะมีอยู่ ๔ ประการ คือ ๑. ความเป็นธรรม
๒. กำลังใจ ๓. กำลังรบ และ ๔. กำลังเศรษฐกิจ

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสบรรยายหลักทั้ง ๔ ประการนี้เป็น
ข้อ ๆ ไป

๑. ความเป็นธรรม

ความเป็นธรรมเป็นอุปกรณ์อันสำคัญเบื้องต้นแห่งชัยชนะ
ทุกครั้งที่มีสงครามหรือการพิพาทระหว่างประเทศเกิดขึ้น คู่
สงครามหรือคู่พิพาทย่อมพยายามแสดงว่าความเป็นธรรมอยู่กับ
ฝ่ายตน ทั้งนี้โดยหวังผลสองประการ ประการหนึ่งเพื่อบำรุงขวัญ
คนของตัวเอง และอีกประการหนึ่งเพื่อนำนาประเทศในโลก
เกิดเมตตาจิตต์ช่วยเหลือ หรืออย่างน้อยก็ไม่เป็นศัตรูกับตน

ด้วยเหตุนี้การโฆษณาแสดงความเป็นธรรมของฝ่ายตนจึงเป็นงานสำคัญ แต่การโฆษณานั้นจะบรรลุความสำเร็จเพียงไร จะต้องพิจารณาจากผลซึ่งปรากฏขึ้น เพราะโลกนี้จะดำรงอยู่ได้ก็ด้วยการเคารพความจริง ความจริงย่อมหนีความจริงไม่พ้น ฝ่ายฝรั่งเศสได้ทำความพยายามใหญ่หลวงที่จะโฆษณาให้โลกเชื่อว่าความเป็นธรรมอยู่กับฝ่ายตน แต่การโฆษณาของฝรั่งเศสไร้ผล เพราะถึงจะโฆษณาไปเท่าไร ขวัญของฝรั่งเศสก็มิได้ดีขึ้น อีกประการหนึ่ง จนกระทั่งถึงบัดนี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีประเทศใดแสดงความเมตตา สงสารหรือสนับสนุนฝรั่งเศสในอินโดจีนเลย ข้าพเจ้าเป็นคนขยันอ่านข่าววิทยุ ข่าววิทยุที่กรมไปรษณีย์โทรเลขของเรารับทุกๆ วันก็ดี ข่าวที่กรมโฆษณาการบันทึกส่งให้เป็นรายวันก็ดี ข้าพเจ้าอ่านทุกวัน อ่านทุกบันทึก อ่านทุกตัวอักษร ข้าพเจ้าเป็นคนขยันฟังข่าววิทยุต่างประเทศ เวลาเดินทางไปต่างจังหวัด ข้าพเจ้ามีติดตัวไป ๑ เครื่อง ข้าพเจ้าพยายามฟังข่าววิทยุต่างประเทศแทบทุกประเทศ บรรดาที่ส่งเป็นภาษาซึ่งข้าพเจ้าสามารถฟังเข้าใจ บางคราวข้าพเจ้าตื่นขึ้นฟังตั้งแต่ ๔ นาฬิกาอรุณรุ่ง แต่เท่าที่ได้ยินได้ฟังมาแล้วจนกระทั่งถึงบัดนี้ ข้าพเจ้ายังไม่ได้เห็นและไม่ได้ยินข่าวของประเทศไทยที่จะกล่าวว่าไทยเป็นฝ่ายผิดและฝรั่งเศสเป็นฝ่ายถูก ถึงแม้จะมีเสียงของบางประเทศได้ปรารภเป็นเชิงวิพากษ์ ไม่อยากจะให้มีการสงครามรบพุ่งเกิดขึ้นในแถบนี้ เขาก็ต้องกล่าวว่าเขาเห็นใจไทย เห็นความยุติธรรมข้างฝ่ายไทย

เห็นว่าไทยเป็นฝ่ายถูก แต่ปรารถนาจะให้ตกลงกันโดยสันติวิธี
 ไม่อยากให้มีสงครามเกิดขึ้น ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะรัฐบาลในบาง
 ประเทศวิตกไปว่า ถ้าเกิดสงครามระหว่างไทยกับฝรั่งเศสขึ้น
 แล้ว อาจเป็นเหตุให้เกิดสงครามระหว่างประเทศอื่นๆ ขึ้นใน
 บุรพทิศอีก และเมื่อเกิดมวดยหมุ่นขึ้นแล้ว ก็จะเป็นเรื่องลูกตาม
 ไหญ่หลวงยากที่จะระงับได้ แต่ในที่สุดเขาก็เห็นใจไทย และ
 แสดงความปรารถนาว่า ถ้าตกลงกันในวิถีทางอันสงบได้ก็จะ
 เป็นการดี รวมความว่าข้าพเจ้ายังไม่เคยได้เห็นข่าวหรือได้ฟัง
 เสียงจากทางใดที่จะสนับสนุนเหตุผลของฝรั่งเศส เสียงที่กล่าว
 ว่าไทยเป็นฝ่ายผิดและฝรั่งเศสเป็นฝ่ายถูกนั้น มีอยู่เพียงเสียง
 เดียว คือ เสียงของฝรั่งเศสเอง นอกนั้นไม่มีเลย สถานีวิทยุและ
 หนังสือพิมพ์ต่างประเทศหลายแห่ง หลายฉบับ ได้แสดงความ
 เห็นเป็นเชิงทำนายว่า ถ้าฝรั่งเศสไม่ยอมไทย ก็น่ากลัวจะเกิด
 ผลร้ายอย่างยิ่งแก่ฝรั่งเศส ทั้งนี้เป็นเรื่องที่ความจริงหน้ความจริง
 ไม่พิน บริษัทสื่อข่าวของประเทศสำคัญ ๆ บรรดาที่มีผู้แทนอยู่
 ในประเทศไทย ได้มีโอกาสรู้จริงเห็นจริงในสภาพการณ์ที่เป็นไป
 และรู้ดีว่าความเป็นธรรมอยู่กับฝ่ายเรา ทางฝรั่งเศสได้ทำความ
 พยายามอย่างแรงกล้าที่จะหาเสียงเข้าข้างตนบ้าง แต่ก็ไม่สามารถ
 จะหาได้ ในที่สุดฝรั่งเศสก็ต้องใช้วิธีการอันผิดธรรม เช่นส่ง
 เสียงรบกวนวิทยุกรุงเทพ ฯ จนพวกเราทางชายแดนได้ฟังเสียง
 วิทยุกรุงเทพ ฯ ด้วยความลำบาก เพราะถูกเสียงวิทยุไซ่ง่อน

รมกวน วิธีการของฝรั่งเศสในอินโดจีนอีกอย่างหนึ่งก็คือพยายาม
 กีดกันไม่ให้หนังหนังสือพิมพ์ต่างประเทศคนสำคัญๆ ผ่านอินโดจีน
 เข้ามาสู่ประเทศไทยได้ นักหนังสือพิมพ์ของชาติใหญ่ๆ หลาย
 คนขึ้นจากเรือที่ไซ่ง่อน โดยมีโครงการจะเข้ามาประเทศไทยทาง
 อรัญญประเทศแล้วเดินทางต่อไปสิงคโปร์ ถูกฝรั่งเศสหลอกลวง
 เกียจกันและขัดขวางด้วยประการต่างๆ จนต้องกลับลงเรือที่ไซ-
 ง่อนไปสิงคโปร์โดยมิได้ผ่านประเทศไทย มีนักหนังสือพิมพ์ใจ
 เด็ด เช่นนายแฮร์มานน์ ชาติฮอลันดา พยายามจะเข้ามาประเทศ
 ไทยให้ได้ ก็ถูกฝรั่งเศสกักตัวไว้ที่ปอยเพอร์ ยิ่งเสียในเวลา
 กลางคืน แล้วก็โฆษณาว่ากะสุนปืนที่ยิงนายแฮร์มานน์นั้น ไปจาก
 ประเทศไทย ถ้าหากเป็นความจริงว่ากะสุนปืนที่สังหารนายแฮร์
 มานน์นั้นไปจากประเทศไทยแล้ว ข้าพเจ้าจะพุ่มใจยิ่งนัก เพราะ
 ว่าวิทย์ไซ่ง่อนเองทั้งที่กระจายข่าวเป็นภาษาเขมรและภาษาไทย รับ
 รองว่าเวลาที่นายแฮร์มานน์ถูกยิงนั้น นายแฮร์มานน์พักอยู่ในบ้าน
 หัวหน้าข้าราชการของฝรั่งเศสที่ตำบลปอยเพอร์ คนไทยที่ยิง
 นายแฮร์มานน์จะต้องเป็นผู้สามารถในการยิงอย่างประหลาด คือ
 จะต้องยิงจากระยะไกลมาก แล้วกระสุนปืนจะต้องวิ่งตลอด
 เคียวโค้งหลักเลียงสิ่งกำบังตลอดเข้าช่องประตูหน้าต่างแล้วไปถูก
 นายแฮร์มานน์พอดี คนอื่นก็ไม่ถูก จำเพาะไปถูกท่านผู้นี้ ถ้า
 ไทยเรามีความสามารถในการยิงถึงเพียงนี้ เราก็จะไม่ต้องรอช้าอีก
 ค่อยไป เราจะยิงปืนให้กะสุนตลอดเคียวโค้งเจาะจงไปถูกฝรั่งเศส

ที่เป็นศัตรูสำคัญ ๆ ของชาติไทย เราใช้เวลาไม่กี่วันก็ยิ่งหมด
เป็นการหน้าประหลาดที่ฝรั่งเศสกล้าพูดปดโดยมีคำอ้างว่าใคร
จะเชื่อหรือไม่ ความจริงนั้น ฝรั่งเศสกลัวว่า ถ้านายแฮร์มานน์
เข้ามาถึงประเทศไทย ก็จะทราบความจริง และจะเป็นนักส่งข่าว
อีกคนหนึ่งที่จะได้เห็นความเป็นธรรมข้างฝ่ายไทย จึงได้สังหาร
เสียด้วยวิธีโหดร้าย.

อย่างไรก็ดี การที่ฝรั่งเศสในอินโดจีนจะหวังให้ใครช่วย
แสดงความไม่เป็นธรรมข้างฝ่ายตนนั้น เป็นอันหวังไม่ได้ในหมู่ชาติ
ที่มีใจเป็นธรรม เพราะว่าปัญหาข้อพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส
ในเรื่องนี้ เป็นปัญหาที่พูดง่าย ฟังง่าย เข้าใจง่าย ฝรั่งเศสปล้น
เอาดินแดนผู้คนทรัพย์สินสมบัติของเราไปตั้งครึ่งประเทศ ก็ย่อม
เป็นความยุติธรรมที่เราจะได้คืนบ้าง เรามีได้มุ่งหมายสิ่งใดนอก
จากขอเอาของที่เราถูกปล้นไปนั้นกลับคืนมา อีกประการหนึ่งเล่า
ประเทศที่มีใจเป็นธรรมทั่วโลก ย่อมจะแลเห็นว่าความประพฤติ
ของชาติไทยมิได้เป็นไปในทางพาลเกรกอ์เรื่องยุ่งยาก หรือเอะ
เอียงเข้าข้างใคร ตั้งแต่เกิดสงครามใหญ่ในยุโรปมาเป็นเวลาปีเศษ
ไทยได้รักษาความเป็นกลางอย่างดีวิเศษตลอดมา ทั้งรัฐบาลและ
ประชาชนชาวไทยไม่ได้เคยเอนเอียงเข้ากับคู่สงครามฝ่ายไหน แม้
หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยซึ่งมีสิทธิและเสรีภาพที่จะออกความ
เห็นทางการเมืองได้อย่างสมบูรณ์ ก็ได้เคยแสดงความเห็นไป
ในทางออกดี เรากล่าวได้อย่างแน่นอนว่าในมหาสงครามคราวนี้

เราได้รักษาความเป็นกลางอย่างสุจริตทั้งกายวาจาใจ และรักษากันทั้งทางรัฐบาล หนังสือพิมพ์ และประชาชน เราได้ปฏิบัติตนอย่างเรียบร้อยปราศจากใฝ่หาที่จะตำหนิเราได้ เราไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องของคนอื่นนอกจากเรื่องของเราเอง เราไม่ต้องการอะไรของคนอื่นนอกจากของ ๆ เรา เราไม่ก้าวร้าวเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความเป็นไปของชนชาติใดนอกจากเลือดเนื้อเชื้อสายของเรา นโยบายและความมุ่งหมายของไทยเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายและแจ่มชัด ไม่มีอะไรที่จะลึกลับซับซ้อนซ่อนเงื่อนคดโกง กลับกลอกเหมือนของฝรั่งเศส ชาติใดที่จะมาติดต่อกับเรา ย่อมจะเข้าใจเจตนาของเราอย่างชัดแจ้งแจ่มใส ไม่มีความจำเป็นต้องระวิงระแวงอะไร เรามีวิธดำเนินการอยู่วิธเดียวคือความซื่อตรง เรามีจุดหมายปลายทางอยู่แห่งเดียวคือความยุติธรรม ฉะนั้นความเป็นธรรมจึงอยู่แก่ฝ่ายเรา และความเป็นธรรมอันนี้ ไม่เฉพาะแต่พวกเราจะแลเห็น แม้นานาชาติที่มีใจเป็นธรรมก็ได้แลเห็นแล้ว

๒. กำลังใจ

ในเรื่องกำลังใจนี้ ข้าพเจ้าไม่มีความจำเป็นต้องกล่าวมาก ประชาชน ๑๔ ล้านที่อยู่ในประเทศไทยเวลานี้ ได้สนับสนุนรัฐบาลโดยเอกฉันท์ อันที่จริงประชาชนยังจะรุดหน้าไปเร็วกว่ารัฐบาลเสียอีก ประชาชนทุกหมู่ ทุกวัย ทุกอาชีพได้มีน้ำใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะให้ได้ดินแดนคืนมา หญิงชราคนหนึ่งในตำบล

โพนทอง อำเภอรามัญ อายุราว ๘๐ ปี เกือบแปดสิบปี
มาผูกขวัญข้าพเจ้าและให้พรว่าให้ไปเอา“ดิน”มาจากฝรั่งเศสให้ได้
อนึ่งเนื่องจากที่ฝรั่งเศสได้ดำเนินการ โหดร้ายยิ่งผู้คนพลเรือนของ
เราอยู่เสมอ ทางเราต้องส่งราษฎรผู้ที่มีบ้านเรือนริมฝั่งแม่น้ำโขง
ให้หลบเข้าไปอยู่ข้างใน การย้ายที่อยู่นี้ทำได้ด้วยความลำบาก
เพราะราษฎรไม่ยอมย้าย ทุกคนยืนดื้ออยู่เผชิญโชค เผชิญภัยโดย
ไม่หวาดกลัว บางคนถึงกับมาถามข้าพเจ้าว่า ถ้าเขาไม่ย้ายไปรัฐ-
บาลจะมีกฎหมายอะไรลงโทษเขาบ้าง ทางบ้านเมืองต้องพยายาม
ชี้แจงให้เข้าใจไปในทางที่ว่า ถ้าเขาขึ้นอยู่กับก็จะกีดขวางการดำเนิน
การทางทหาร นั้นแหละเขาจึงยอมย้าย ไม่ใช่ย้ายด้วยความกลัว
ภัย แต่ย้ายด้วยความพอใจว่าเมื่อราษฎรย้ายไปแล้ว ก็จะได้
รบกัน

นอกจากกำลังใจของพวกเราในประเทศไทยแล้ว ข้าพเจ้ามี
ความยินดีที่จะกล่าวว่า กำลังใจของพี่น้องเราชาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง
และชาวกรุงกัมพูชาที่เป็นกำลังใจที่ดียิ่ง ข้าพเจ้าขึ้นรถไฟผ่าน
สุรินทร์เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๕ เดือนนี้ ข้าหลวงประจำจังหวัด
สุรินทร์ได้นำทหารเขมรกองหนึ่งซึ่งมาสวามิภักดิ์ ออกมาตั้งแถว
พบข้าพเจ้าที่สถานี หัวหน้าของทหารกองนั้นซึ่งมีรูปร่างงามสง่า
สวมเป็นทหาร และหน้าตาเฉลียวฉลาด พูดภาษาฝรั่งเศสได้
คล่องแคล่ว ได้กล่าวรายงานตัวต่อข้าพเจ้าเป็นภาษาฝรั่งเศส
และลงท้ายด้วยถ้อยคำว่า ขอให้ไทยรบกับฝรั่งเศสโดยเร็ว พวก

เขาพร้อมที่จะทำการเสียสละทุกอย่างเพื่อชาติไทย ข้าพเจ้าตอบ
เป็นภาษาไทยและให้นายตำรวจของเราแปลเป็นภาษาเขมร ว่าวัน
ข้างหน้าจะมาถึงในไม่ช้าที่พี่น้องของเราจะได้กอดคอกันทำงานอัน
สำคัญเพื่ออิสรภาพและความใหญ่หลวงของชาติไทย ทหารเขมร
ทั้งแถวร้องไชโยเป็นภาษาไทยอย่างชัดเจน

โดยเหตุที่ข้าพเจ้าวนเวียนอยู่ตาม ชายแดน ตั้งแต่เดือนกัน-
ยายนมาจนกระทั่งบัดนี้ ข้าพเจ้ามีทางทราบน้ำใจของชาวไทยใน
ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงได้ดียิ่ง ชาวไทยในฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเต็มไปด้วย
ความหวังว่าวันหนึ่งในไม่ช้าเขาจะได้มาร่วมกับครอบครัวไทยด้วย
กัน พวกที่ยังไม่อพยพเข้ามาในเขตต์ไทยนั้น ไม่ใช่ว่าเขาพอใจ
หรือนิยมยินดีในความปกครองของฝรั่งเศส แต่ที่เขาทนอยู่ก็
เพราะเชื่อมั่นว่าในไม่ช้าเขาก็จะหลุดพ้นจากอำนาจฝรั่งเศส จริง
อยู่มีคนบางคนแสดงตนว่าจงรักภักดีต่อฝรั่งเศส คนเหล่านั้น
เป็นผู้ที่ฝรั่งเศสแต่งตั้งให้มีอำนาจทำนาบนหลังไทยด้วยกัน เช่น
พวกตาแสง (กำนัน) หรือพ่อบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) บางคน ซึ่ง
ประกอบกรทุจริตกินสินบนรีดเ็นราษฎรต้มเหล้าเถื่อน ค้าฝิ่น
เถื่อน ซึ่งฝรั่งเศสปล่อยให้ทำ คนพวกนี้ฝรั่งเศสยกย่องไว้เป็นหู
เป็นตา และประโยชน์สำคัญคือหาฝิ่นให้พวกฝรั่งเศสเองสูบ
เพราะว่าคนฝรั่งเศสในอินโดจีนนั้น มีน้อยคนที่จะไม่ติดฝิ่น
พวกที่สามารถหาฝิ่นให้เขาสูบและหาเงินให้เขาได้ จึงเป็นผู้ที่
ฝรั่งเศสยกย่อง ฉะนั้นบางคนที่ได้รับยกย่องและรีดเ็นราษฎร

พวกเดียวกัน จึงต้องแสดงตนว่าเป็นคนจงรักภักดีต่อฝรั่งเศส
แต่คนชะนิตนั้นก็ลดจำนวนลงไปทุกวัน เพราะถูกฆ่าถูกเผาบ้านโดย
มือของผู้รักชาติ ในไม่ช้าคนพวกนี้จะหมดไป รวมความว่าใน
เรื่องกำลังใจนั้น ทางเราดีที่สุด ไม่ใช่ดีแต่จะเพาะพวกเราใน
ประเทศไทย พี่น้องของเราทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงและในกรุงกัม-
พูชา ก็ดีกับพวกเรา.

๓. กำลังรบ

เราทราบอยู่แล้วว่ากำลังรบนั้นมีอยู่ ๒ อย่าง อย่างหนึ่งคือ
กำลังอาวุธ อีกอย่างหนึ่งคือกำลังคน ในเรื่องกำลังอาวุธข้าพเจ้า
ของดเว้นไม่พูดถึง เพราะเป็นเรื่องเทคนิคของทหาร เกินความรู้
ของข้าพเจ้า และเรื่องนั้นคงจะมีผู้ทรงความรู้อธิบายให้เราฟังอย่าง
แจ่มแจ้ง ข้าพเจ้าจะพูดถึงแต่เรื่องกำลังคนหรือความสามารถของ
ทหารฝรั่งเศส ซึ่งข้าพเจ้ามีโอกาสดำเนินการปฏิบัติการณ์อย่างใกล้ชิด
อยู่หลายเรื่อง เป็นการแน่นอนว่าเวลานี้ฝรั่งเศสหมดความสามารถ
ที่จะไว้ใจทหารพื้นเมืองเช่นญวนเขมรและไทยฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง
เขาไม่สามารถจะเอาอาวุธใส่ในมือพวกนี้ได้ ฝรั่งเศสเหลือที่พึ่ง
อันสุดท้ายอยู่แต่ทหารแขก ซึ่งมีอยู่เพียงจำนวนพัน ทหารแขกนั้น
ต่ำต้อยกว่ากล้าหาญสู้รบกันและรบเก่ง ข้าพเจ้าเองไม่เคยเชื่อ
ความสามารถของทหารแขกพวกนี้มาแต่ไหนแต่ไร พวกนี้อาจจะ
สู้รบกันทนทานเพราะเป็นชาติที่เคยกรากกรำลำบาก แต่ส่วนความ

กล่าวหาญและฝีมือลายมือในเชิงรบนั้น ข้าพเจ้าไม่เคยเชื่อเสียเลย
เมื่อนายพลฟรังโกเริ่มก่อการปฏิวัติในประเทศสเปน ได้อาศัย
ทหารแขกพวกเดียวกันนั้นเริ่มทำการ แต่พอทำไปได้ไม่กี่วันก็ต้อง
ทิ้ง จะอาศัยเป็นกำลังอันแท้จริงนั้น อาศัยไม่ได้ มาถึงมหา
สงครามคราวนี้ ฝรั่งเศสเอาทหารแขกพวกนั้นเข้ามารบในยุโรป ถูก
เยอรมันจับได้คราวหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนตั้งพัน ๆ ในที่สุดฝรั่งเศส
ก็ต้องออกหักไปเหมือนกัน ส่วนพวกที่มาอยู่ประจำกองทัพอินโด-
จีนนั้น ข้าพเจ้าก็ได้เห็นฝีมือลายมือมาแล้ว เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๖
พฤศจิกายนนี้เอง ข้าพเจ้าเดินทางจากนครพนมมาถึงอุบล เพื่อ
จับรถด่วนจากอุบลมากรุงเทพฯ ในคืนวันเสาร์ แต่พอมาถึงอุบล
พระกล่ากลางสมร ข้าหลวงประจำจังหวัดได้นำบัณฑิตขาวด้อมมาให้
ข้าพเจ้าดู เป็นใจความว่ากองทหารแขกมีจำนวนประมาณ ๑๕๐ คน
มีนายทหารฝรั่งเศส ๔ คนควบคุม กำลังเคลื่อนเข้ามาทางด่านจำปา
จึงเข้าใจว่าจะมีการปะทะกันในคืนนี้ เมื่อข้าพเจ้าทราบข่าวนี้ถึงด
การเดินทาง และรออยู่ที่อุบลเพื่อฟังข่าวการปะทะต่อไป การ
ปะทะได้มีขึ้นจริงในคืนนั้น กองทหารแขกได้เคลื่อนเข้ามาถึง
พรมแดนจริง ฝ่ายเรามีแต่ตำรวจรักษาการณ์ และใช้พลเรือน
อาสาออกไปลาดตระเวนคอยดู ฝ่ายฝรั่งเศสจับคนอาสาของเรา
ได้คนหนึ่ง ชูเชิญให้บอกทิศที่ตั้งรับของตำรวจไทย พอคนของเรา
שובอกไปทางทิศใต้ เขาก็ตั้งปืนกลยิงอย่างไม่ลืมหูลืมตา ตำรวจเราอยู่ทาง
ทิศตะวันตกก็ใช้ปืนตำรวจธรรมดายิงเข้าไปข้าง ๆ โดยมีได้ใช้ปืน

กลเล่ย พอรู้ว่ายิงผิดทาง และถูกยิงเผาชนมาข้าง ๆ ทั้งแขกและ
ฝรั่งเสสก็เปิดหนี คนของเราที่ถูกจับก็หลุดกลับมา เรื่องนี้เป็น
ตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าทั้งแขกและฝรั่งเสสมีความสามารถในการ
รบอย่างเลวเต็มที่ และขวัญอ่อนยิ่งกว่าเด็ก ๆ เหตุการณ์ทางอื่นๆ
ก็มีหลายครั้งที่อยู่ในลักษณะคล้ายคลึงกัน การปะทะทางชายแดน
ทุก ๆ ครั้ง ฝรั่งเสสเปิดหนีในเมื่อเรายิงตอบไป สถานีวิทยุ
ไซ่ง่อนเป็นเดือดเป็นแค้นในเมื่อท่านนายกรัฐมนตรีของเราพูดทาง
วิทยุกระจายเสียงว่าฝรั่งเสสเป็นชาติขี้ขลาด แต่ข้าพเจ้าซึ่งรู้เห็น
เหตุการณ์ชายแดนมานาน สามารถจะเป็นพยานท่านนายกได้คน
หนึ่งว่าฝรั่งเสสขี้ขลาดจริง ฝรั่งเสสกล้าทำการจู่โจมเข้ามาโดย
หวังอย่างเดียวว่าพวกเราจะนอนหลับ หรือจะไม่ทำอะไร แต่พอ
เขาเห็นว่าพวกเรายังตื่นอยู่เขาก็เปิดหนี ทั้ง ๆ ที่มีปืนกลอยู่ในมือ
ยังไม่กล้าสู้กับปืนธรรมดาของตำรวจ.

มีพฤติการณ์อันหนึ่งซึ่งพวกเราในกรุงเทพ ฯ สงสัยกันมาก
เมื่อข้าพเจ้ากลับมาถึงกรุงเทพ ฯ มักถูกถามบ่อย ๆ จึงขอถือโอกาส
ตอบเสียคราวนี้เพื่อให้เป็นที่เข้าใจซึ่งกันและกัน พฤติการณ์อัน
นี้คือ ฝรั่งเสสชอบเอาเรือรบขึ้นทุกทหารในเวลาจวนค่ำ เล่นเป็นน้ำ
กระดานหรือแบกย้ายเข้ามายังฝั่งไทย ครั้นถูกเรายิงก็หันหัวเรือ
กลับเข้าฝั่ง และเอาทหารกลับขึ้นบก ฝรั่งเสสทำอย่างนี้ทุกๆ แห่ง
ทั้งที่เวียงจันทน์ ท่าแขก และสุวรรณเขตต์ และทำวิธีเหมือน ๆ
กัน ทางสุวรรณเขตต์ข้าพเจ้าเล่าได้ละเอียด เพราะข้าพเจ้าอยู่ใกล้

ขอเล่าให้ฟังเป็นตัวอย่างสักเรื่องหนึ่ง คือในวันจันทร์ที่ ๒ เดือน
 นีเอง เวลา ๑๓ นาฬิกา ข้าพเจ้าอยู่ที่ธาตุพนม มีพ่อค้าคหบดีและ
 ราษฎรที่เป็นชายฉกรรจ์ประมาณ ๓๐ คนได้มาหาข้าพเจ้า ทุกคน
 เป็นชาวธาตุพนม ได้ทำหนังสือลงนามทุกคนมาอ่านให้ข้าพเจ้าฟัง
 แสดงความเต็มใจเตรียมพร้อมที่จะเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อ
 ประเทศชาติ และขอให้ข้าพเจ้าจัดการให้เขาทุกคนได้ออก
 แนวนหน้า ข้าพเจ้าจะสั่งให้เขาไปที่ไหน เขาจะไปทันที ข้าพเจ้า
 ได้กล่าวตอบไปว่าพวกเขาทุกคนในเวลานี้กำลังอยู่แนวนหน้าแล้ว
 เราไม่จำเป็นต้องไปทางไหน จะหาแนวใดเป็นแนวนหน้ายิ่งไปกว่า
 ผังโขงนั้น หาได้ยาก ข้าศึกของเราอยู่ที่ผังโน้น โอกาสที่เราจะ
 ได้สนองคุณชาติมีอยู่ทุกขณะ เมื่อข้าพเจ้าพูดเช่นนั้นผู้เป็นหัวหน้า
 ก็ขอให้ข้าพเจ้าออกคำสั่งว่าจะให้เขาทำอะไร ข้าพเจ้าตอบว่าคำสั่ง
 ที่ข้าพเจ้าจะให้ได้ดีทันทีก็คือว่า ให้เขาเตรียมตัวให้พร้อม เพื่อสม
 ทบกำลังตำรวจป้องกันผังโขงตอนธาตุพนม ผู้ที่มีปืนขอให้เตรียม
 ใช้ปืนให้เป็นประโยชน์ในการนี้ ผู้ไม่มีปืนขอให้ผลัดเวรกัน
 ตรวจตราเหตุการณ์ในเวลากลางคืน เมื่อเห็นมีอะไรแปลกประ
 หลาดกريبแจ้งให้ตำรวจทราบ การทำเช่นนั้นก็เรียกว่าออกแนวนหน้า
 เหมือนกัน บรรดาคนที่มาได้ให้คำมั่นว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งของ
 ข้าพเจ้า ในวันนั้นเองเวลา ๑๘.๓๐ น. ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวทางโทร
 ศัพท์จากมุกดาหารว่า มีเรือพ่วงสามกระบวนออกจากสุวรรณเขตต์
 กระบวนหนึ่งแล่นเป็นหน้ากระดานเข้ามายังมุกดาหาร ชิงทาง

มุกดาหารได้เตรียมรับมืออยู่แล้ว กระบวนหนึ่งบ้ายหน้าขึ้นมายัง
 ธาตุพนม อีกกระบวนหนึ่งบ้ายหน้าลงไปทางใต้ ไม่รู้ว่าจะไปไหน
 พวกเราไม่ได้ตกอกตกใจอะไรในเรื่องนี้ แต่ก็ได้ทำการเตรียม
 พร้อมตามกำลังที่เรามีในช่วงเวลาประเดี๋ยวเดียว ผังโขงตอนหน้า
 ธาตุพนมก็เรียงรายด้วย ปืน ตำรวจและราษฎร ส่วนพวกข้าราช-
 การและนักเรียนช่างศิลปากร ข้าพเจ้าได้จัดแบ่งออกเป็น ๓ พวก
 พวกหนึ่งที่เคยฝึกหัดยิงปืน และข้าพเจ้าหาปืนยาวให้ได้ ๔-๕
 กระบอก ให้ออกไปสมทบกับตำรวจและราษฎรทางผังโขง เหลือ
 นั้นให้แบ่งเป็นหน่วยสังเกตการณ์ และช่วยรักษาความสงบภายใน
 ประมาณ ๘ น. ก็ได้ยินเสียงปืนจากผังซ้ายและมีการยิงโต้ตอบกัน
 ดังปรากฏในข่าวทหารที่โฆษณาแล้ว ยิงบ้างหยุดบ้างเป็นเวลา
 ดั่ง ๒ ชั่วโมง ตำรวจของเราใช้กระสุนยิงไป ๒๑๕ นัด ทางข้าราชการ
 และนักเรียนช่างศิลปากรใช้กระสุนราว ๕๐ นัด ทางราษฎรไม่รู้ว่
 เท่าไร ในที่สุดทางนครพนมได้ส่งเรือบินมาช่วยยิงด้วย แต่น่า
 ประหลาดอย่างหนึ่งว่า การยิงโต้ตอบกันนั้นเป็นการยิงสู้กับปืน
 บนฝั่ง ส่วนเรือที่ว่าออกจากสุวรรณเขตต์มายังธาตุพนมนั้น ไม่รู้ว่
 หายไปทางไหน เรือกระบวนที่ว่าเล่นเป็นหน้ากระดานเข้ามายัง
 มุกดาหารนั้น ได้สอบถามมุกดาหารทางโทรศัพท์ ได้ความว่
 เล่นออกมาไม่ทันถึง ๖๐๐ เมตร พอฝ่ายเราเริ่มยิงก็หันกลับเข้า
 ฝั่งไป กระบวนที่ล่องลงไปทางใต้ไม่รู้ว่หายสูญไปไหน.

วิธีการอีกอันหนึ่งซึ่งน่าสงสัยก็คือว่า การเอาทหารลงเรือ
 เพื่อข้ามฝั่งนั้น ฝรั่งเศสมักทำในเวลาก่อนค่ำ และเคลื่อนเรือ
 ออกจากฝั่งในเวลาค่ำ แต่พอเราไปถึงก็ถอยกลับเข้าฝั่งโดยรีบร้อน
 อีกอย่างหนึ่งคือถ้าคืนไหนมีการพยายามเอาทหารข้ามฝั่ง คืนนั้น
 มักมีรถยนต์วิ่งไขว้ไปมาอยู่บนบก ทำไมจึงทำเช่นนั้น โดย
 ฉะเพาะอย่างยิ่ง เรือ ๓ กระบวนที่บรรทุกทหารออกจากสุวรรณเขตต์
 นั้น อีกสองกระบวนหายไปทางไหน ส่วนทางหนองคาย นครพนม
 ก็มีข่าวว่าขนทหารลงเรือทำที่จะข้ามฝั่งเช่นเดียวกัน แต่พอเราถึง
 ไปก็กลับเข้าฝั่งหมด ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ทางทหาร แต่เคยทราบ
 เหตุการณ์ในเรื่องเอาทหารข้ามแม่น้ำใหญ่ ๆ เช่นแม่น้ำโขงนี้ ต้อง
 ทำอย่างแนบเนียน และต้องทำการใหญ่ ทำอย่างกล้าได้
 กล้าเสีย ขอมสละชีวิตคนเป็นจำนวนมาก ๆ และต้องใช้อาวุธ
 อย่างหนัก ไม่ใช่เอาเรือเล็ก ๆ ๑-๒ ลำข้ามแล้วพอถูกยิงก็หัน
 กลับ แต่ทำไมฝรั่งเศสจึงชอบทำเช่นนั้น ดูเป็นเรื่องน่าพิศวง แต่
 ในไม่ช้าความพิศวงสงสัยของข้าพเจ้าก็หมดไป โดยได้ฟังปากคำ
 จากคนไทยที่ข้ามมาจากสุวรรณเขตต์เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า วันหนึ่ง
 ในเวลาจวนค่ำ ตาแสงและพ่อบ้านเรียกราษฎรที่ตั้งบ้านเรือน
 อยู่ใกล้ฝั่งมาชุมนุมกัน แล้วบอกให้หลบไปอยู่เสียห่าง ๆ ฝั่ง
 เพราะคืนนั้นฝรั่งเศสจะส่งทหารข้ามฝั่งแล้วอาจมีการสู้รบกัน จะ
 เป็นอันตราย ให้หลบเข้าไปอยู่เสียคืนหนึ่งแล้วพรุ่งนี้เช้าจึงกลับ
 มา ในเวลานั้นราษฎรได้เห็นทหารเตรียมลงเรือ แต่เจ้าหน้าที่ส่ง

ให้ราษฎรหลบเข้าไปเสียก่อนที่เรือจะเคลื่อน พวกราษฎรก็พากัน
หลบไป หากกำบังอาศัยอยู่ห่างฝั่งที่สุดที่จะไปได้ อีกราวครึ่ง
ชั่วโมงก็ได้ยินเสียงปืนดังตื้อกัน ตอนกลางคืนได้ยินเสียงรถ
ยนตร์วิ่งไปมา มาก พอเช้าขึ้นกลับบ้านก็เห็นใบปลิวเป็นข้อความ
ว่า ทหารฝรั่งเศสข้ามฝั่งไปโดยเรียบร้อย และกำลังเดินทางไปที่
กรุงเทพ ฯ ในใบปลิวนั้นกล่าวเพิ่มเติมว่า ในคืนวันเดียวกันนั้น
ทางฝรั่งเศสก็ได้กำลังหนุนเพิ่มเติมมาเพื่อประจำการแทนทหารที่
ส่งไปประเทศไทย

นี่คือคำบอกเล่าที่ข้าพเจ้าได้ฟัง ซึ่งทำความแจ่มแจ้งและ
แก้ปัญหาข้อสงสัยต่าง ๆ ได้มาก ท่านผู้ฟังทั้งหลายจะเห็นได้ว่า
ทางชายแดนของเรามีของสนุกให้เราดูเพียงไร ท่านที่อยู่ในกรุง-
เทพ ฯ จะได้ดูแต่ละครบแนวที่หรือภาพยนตร์ในฉาก แต่ที่ชาย
แดนเราได้ดูละครฝรั่งเศสเล่นกลางแม่น้ำ แสดงฉากเดียวชุด
เดียวกันตั้ง ๓ แห่ง คือทางด้านหนองคาย นครพนม และมุก-
ดาหาร

ทุก ๆ ครั้งที่มีการปะทะหรือตื้อกันขึ้น วิธีการโฆษณา
ของฝรั่งเศสไม่เหมือนกัน ฝรั่งเศสโฆษณาทางวิทยุซึ่งอ่อนอย่าง
หนึ่ง โฆษณาโดยวิธีแจกใบปลิวแก่คนพื้นเมืองในเขตต์ฝรั่งเศส
มีลักษณะแปลกไปอีกอย่างหนึ่ง การโฆษณาทางวิทยุซึ่งอ่อนเป็น
ทำนองโอตครวญเพื่อให้นานาประเทศเห็นใจและเกิดความเมตตา
ฝรั่งเศส และจะต้องพูดเสมอว่า ฝ่ายเราไปรุกรานก่อน แต่ส่วน

ใบปลิวที่แจกแก่ราษฎรตามฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงนั้น ไม่กล่าวถึงความ
เสียหายที่ไทยไปทำ ไม่พูดว่าไทยรุกรานก่อน ใบปลิวที่แจกแก่
ราษฎรมีข้อความถกเถียงกันว่าเสียงที่พูดทางวิทยุเป็นอันมาก
ข้อความในใบปลิวนั้นแสดงข้อความเป็นทำนองเก้งกлянักเลงโต
อยากจะข่มเหงไทยเล่นเมื่อไรก็ได้ ใบปลิวฉบับนั้นฉบับ
หนึ่งซึ่งได้ตลอดจากท่าแขกมาถึงมือข้าพเจ้าที่ชาตพนม เป็นข้อ
ความสืบเนื่องมาจากเรื่องที่ฝรั่งเศสเริ่มตั้งลูกระเบิดลงนครพนม
ในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๑ ลูก เราไปตั้งที่ท่าแขก ๓ ลูก ฝรั่งเศส
เจ็บหายไประยะหนึ่ง ในระหว่างนั้นก็เกิดมีใบปลิวที่ข้าพเจ้ากล่าว
ถึงนี้ เป็นใจความว่าการที่ฝรั่งเศสไม่ไปตั้งลูกระเบิดที่นครพนม
อีก ก็เพราะเห็นนครพนมไม่ใช่จังหวัดสำคัญ จึงได้เลยไปตั้ง
ลูกระเบิดที่กรุงเทพฯ ๑ ที่เดียว ในใบปลิวนั้นแถมข้อความว่าเวลา
นี้กรุงเทพฯ ถูกลูกระเบิดฝรั่งเศสอย่างย่อยยับ และทหารฝรั่งเศส
กำลังเดินทัพเข้าเกือบถึงกรุงเทพฯ ๑ แล้ว

ความสงสัยอีกประการหนึ่ง ซึ่งเคยมีผู้ตั้งปัญหาถามข้าพเจ้า
ว่าเหตุใดฝรั่งเศสจึงเริ่มรุกรานพาลแก่เรามากโดยไม่เจียมตัว ฝรั่งเศส
ซึ่งพ่ายแพ้เยอรมันจนพินตัวไม่ขึ้นแล้ว เหตุใดจึงมาทำ
อวดกล้าระรานเรา อีกประการหนึ่ง เมื่อทำการบุกรุกกระรานเรา
คราวใดไม่ว่าทางบกทางน้ำทางอากาศ ก็ถูกเราขวานบเอาเปิดหนี
ไปทุกครั้ง ทำไมฝรั่งเศสจึงไม่เข็ดและมายอมเสียเลือดเนื้อด้วย
การระรานเช่นนั้นทำไม ในฐานะที่ข้าพเจ้าวนเวียนอยู่ชายแดนข้า

นาน ได้รู้เห็นเหตุการณ์สำคัญอย่างใกล้ชิดเกือบทุกเรื่อง เรื่องใด
ไม่เห็นด้วยตาตนเอง ก็พยายามพบปะซักถามพระยานให้เล่าเรื่องให้
ฟังตามที่รู้จริงเห็นจริง ข้าพเจ้ายืนยันได้ด้วยความสัตย์ว่า เหตุ
การณ์ทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในชายแดนนั้น ฝรั่งเศสเป็นผู้รุกรานก่อน
ทุกที ฝ่ายเรามีได้เริ่มก่อนเลยสักครั้งเดียว ท่านผู้ใดไม่เชื่อขอ
เชิญไปอยู่ชายแดนกับข้าพเจ้าสักพักหนึ่ง ท่านจะเห็นประจักษ์
กับตาของท่านว่าฝรั่งเศสเป็นผู้เริ่มรุกรานเราก่อนทุกครั้ง ทำไม
จึงทำเช่นนั้น ฝรั่งเศสหวังประโยชน์อะไร ปัญหาข้อนี้ข้าพเจ้า
ตอบได้ คือว่าถ้าฝรั่งเศสเลิกเกาะกระรานเราเสียเมื่อใด ฝรั่งเศส
จะไม่สามารถอยู่ในอินโดจีนต่อไปได้ ฝรั่งเศสยังมีชีวิตอยู่ใน
อินโดจีนได้ถึงบัดนี้ ก็ด้วยการแสดงว่าตนยังมีกำลังเก่งกล้า
สามารถรุกรานไทย สามารถจะปราบไทยได้เหมือนอย่างที่เคย
ปราบมาแต่ก่อน และใช้วิธีโกหกพกลมอยู่ตลอดเวลา หลอก
ราษฎรว่าส่งทหารขึ้นฝั่งไทยได้บ้าง ยึดได้ดำนนั้นดำนนั้นบ้าง นานๆ
ก็ทำให้มีเสียงบ่งบงบงขึ้นข้างแม่น้ำโขงแสดงว่ายิ่งไทยเล่นได้ตาม
สบาย เรื่องขบขันอีกเรื่องหนึ่งซึ่งทราบกันดีทางอรัญญประเทศ
คือเมื่อเครื่องบินไทยฝูงใหญ่บินตรวจการอยู่ที่ชายแดนในเขตต์
ของเรา รุ่งขึ้นก็มีประกาศฝรั่งเศสเป็นใบปลิวแพร่หลายว่าเครื่อง
บินฝูงใหญ่ที่บินเมื่อวานนี้ เป็นเครื่องบินฝรั่งเศสซึ่งเพิ่งส่งมาจาก
ปารีส และกำลังบินไปทำการโจมตีเมืองสำคัญๆ ในประเทศไทย
เรื่องที่เล่ามาแล้ว ท่านผู้ฟังคงวินิจฉัยได้ว่า ฝรั่งเศสมีกำลัง
รบอย่างไร ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า เวลานี้ฝรั่งเศสยังมีชีวิตอยู่ได้ด้วย

การคิดสมบัติบ้า ลวงโลกและโกหกคนทั้งแผ่นดิน แต่ก่อน
ฝรั่งเศสมีทหารอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเคยไว้วางใจ คือ ทหารข้า ซึ่ง
เป็นชนชาวป่าทึบชนชอว์รบก่ง แต่เดี๋ยวนี้พวกข้าเองก็ไว้วางใจไม่ได้
ฝรั่งเศสต้องเอาปืนออกจากมือทหารข้า และบังคับให้พวกข้า
ใช้หน้าไม้ติดยาน่อง ซึ่งเคยเป็นที่น่าสนใจเต็มที่ เวลานี้เหลือ
ทหารอีกพวกเดียวซึ่งฝรั่งเศสฝากชีวิตไว้ คือทหารแขก แต่ความ
สามารถในการรบของพวกนี้มีเพียงไร ข้าพเจ้าได้บรรยายมาให้
เห็นข้างต้นแล้ว

๔. กำลังทางเศรษฐกิจ

ในเรื่องกำลังทางเศรษฐกิจนั้น กล่าวได้โดยย่อๆว่า ฝรั่งเศส
ในอินโดจีนจะไม่มีชีวิตอยู่ไปได้นานเท่าไร ความขาดแคลน
เสบียงอาหารมีมากขึ้นทุกวัน การทำนาในประเทศไม่ได้ผล
เพราะชาวนาไม่รู้อะไรจะทำไปทำไม ทำได้มากก็ถูกฝรั่งเศสริบเอาไป
เปล่าๆ เมื่อยังติดกับเรา ได้อาศัยซื้อข้าวจากนครพนมเป็นจำนวน
มาก แต่บัดนี้ถูกปิดทาง ไม่สามารถได้อาหารจากทางนี้ ข้าว
วิเศษญี่ปุ่นเมื่อสามสี่วันมานี้แจ้งว่าเสบียงอาหารทางอินโดจีนจะพอ
กินไปได้ไม่เกินสามเดือน และในเวลาเดียวกันรัฐบาลฝรั่งเศสที่
วชิก็ต้องเรียกเอาเงินไปจากอินโดจีนเพื่อใช้บรรเทาความอดอยาก
ในประเทศฝรั่งเศส ข้าวของสถานีไซ่ง่อนเองที่ประกาศเป็นภาษา

ฝรั่งเศสเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม^๕เอง ก็กล่าวรับรองออกมาตรง ๆ ว่า
รัฐบาลอินโดจีนต้องส่งเงินไปประเทศฝรั่งเศสเป็นจำนวนถึง ๕๒
ล้านฟรังก์ ส่งจากเงินคงคลัง ๕๐ ล้านฟรังก์ ส่วนอีกสองล้านนั้น
บีบคอเรียไรเอาจากแคว้นต่าง ๆ ซึ่งเขาให้ตัวเลขเป็นรายละเอียด
แต่ข้าพเจ้าไม่ได้จดไว้ เพราะรู้แต่จำนวนใหญ่ว่า ๕๒ ล้านก็ตกใจ
มากอยู่แล้ว เงินที่บีบคอเอาไปนี้ ฝรั่งเศสก็คงจะประกาศตาม
เคยว่า ชาวอินโดจีนเต็มใจให้ด้วยความจงรักภักดีกตัญญูกตเวที
ต่อฝรั่งเศส

เมื่อได้กล่าวถึงกำลังทั้ง ๔ ประการ^๕แล้ว ก็เห็นได้แน่ชัด
ว่าไทยเราได้เปรียบอยู่ทุกสถาน ข้าพเจ้าไม่ประมาณชาติฝรั่งเศส
ข้าพเจ้าไม่เคยประมาณใคร เราเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า พระ
พุทธเจ้าสอนเราว่าอย่าประมาณ ข้าพเจ้าจำพุทธโศวาทข้อนี้ไว้เสมอ
แต่ข้อความที่ข้าพเจ้ากล่าวมาแต่ต้นจนบัดนี้^๕ ข้าพเจ้ากล่าวตาม
ความที่ได้รู้จริงเห็นจริงมาแน่นอน ข้าพเจ้าได้เคยให้สัมภาษณ์
แก่หนังสือพิมพ์บางฉบับเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า ฝรั่งเศสในอินโดจีนนั้น
รบก็ตาย ไม่รบก็ตาย ความตายกำลังเปิดประตูรับฝรั่งเศสอยู่อย่าง
กว้าง นอกจากการกะทบกะทั้งกับไทย ซึ่งมีอยู่แทบทุกวัน
แล้ว ความเป็นไปในอินโดจีนเองก็ไม่สามารถจะทำให้ฝรั่งเศส
นอนหลับได้ ข้าพเจ้าวิฤกระบายเสียงที่มานิลาในตอนเย็นวันที่ ๕
ธันวาคม ประกาศว่า ได้มีการกะทบกะทั้งระหว่างทหารฝรั่งเศส

กับทหารญี่ปุ่นที่ฮานอย และสถานีมานิลา^๕ ได้กระจายข่าวในวันเดียวกันว่า สถานะการณ์ทางอินโดจีนมีความยุ่งยากมากขึ้นทุกที ทหารจีนในมณฑลทกวงสี ๕ กองพล ได้มาชุมนุมอยู่ที่พรมแดนระหว่างจีนกับอินโดจีน วิทยุไซ่ง่อนได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม^๕ เป็นภาษาฝรั่งเศสว่า ทางญวนได้เรียบร้อย ไม่มีเหตุการณ์อะไรเลย แต่ข่าววิทยุญี่ปุ่นในวันเดียวกันได้นำประกาศของรัฐบาลอินโดจีนมาเผยแพร่ ความในประกาศนั้นว่า สถานะการณ์ทางญวนได้คับขันยิ่ง โดยที่มีการจลาจลเกิดขึ้นเป็นลำดับและแพร่หลายออกไปทั่วเขตต์ญวนใต้ ข่าววิทยุญี่ปุ่นกล่าวต่อไปว่า ถึงแม้จะไม่ทราบรายการละเอียด ก็เป็นที่เข้าใจว่าสถานะการณ์อันยุ่งยากทางญวนได้นั้น เหลือมือเจ้าหน้าที่ นี่แหละ ข่าวของฝรั่งเศสเองก็ขัดกันเอง ไซ่ง่อนว่าเรียบร้อย ฮานอยว่ายุ่งยาก ในที่สุดความจริงก็หนีความจริงไม่พ้น ความยุ่งยากในอินโดจีนฝรั่งเศสนั้น เป็นสิ่งซึ่งไม่สามารถจะปิดบังได้ต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงกล่าวด้วยความมั่นใจว่า ชาติไทยจะชนะ วิธีการของฝรั่งเศสที่รุกรานไทยเพื่อตบตาพลเมืองที่ตนยังใช้อำนาจกดขี่อยู่นั้น ในที่สุดก็ไม่สามารถจะตบตาต่อไปได้ เพราะคนพินเมืองก็แลเห็นอยู่ทุกวัน ว่าเมื่อฝรั่งเศสมาทำอะไร เรา เราก็ไปทำตอบแทนอย่างเจ็บปวดทุกที ฝรั่งเศสเองก็รู้สึกแล้ว ว่าการเล่นละครตลกของตัวนั้น ไม่ได้รับการปรบมือชมเชยอย่างที่ตัวหวัง จึงเกิดความบ้ำเลือดและประทุษร้ายไทยในชั้น

หลังนี้อย่างรุนแรงยิ่งขึ้น การกระทำของฝรั่งเศสในตอนหลังๆ นี้
 แสดงให้เห็นว่า ฝรั่งเศสได้ตกลงใจแน่นอน ว่าการที่ตนจะมี
 ชีวิตอยู่ในอินโดจีนได้ต่อไปนั้น เพียงแต่กดขี่ข่มเหงทำทารุณ
 กรรมแก่คนที่ตนปกครองอยู่เท่านั้นยังไม่พอ จะต้องหาทางทำ
 ร้ายประเทศไทยด้วย การที่จะทำร้ายประเทศไทยนั้น ฝรั่งเศส
 ไม่สามารถจะทำตรง ๆ ได้ จึงต้องใช้เล่ห์กลโอบายและกล่าวเท็จ
 เรื่อย ๆ ไป วิทยูไซ่ง่อนที่กระจายเสียงเป็นภาษาฝรั่งเศสและ
 อังกฤษในเร็ว ๆ นี้ ได้ใช้เสียงโอดครวญเป็นทำนองว่าถูกไทย
 รังแกและร้องหาคนช่วย แต่โลกทราบความจริงเสียแล้วว่า
 ฝรั่งเศสมาก่อนการพาลเกรกับเราก่อน ชาติที่มีศีลธรรมและความ
 ยุติธรรมอยู่ในใจ ย่อมไม่เข้าข้างผู้ผิด อนึ่งโลกย่อมเข้าใจกัน
 ดีแล้ว ว่าในประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศสนั้น ฝรั่งเศสไม่เคยซื่อ
 ตรงต่อใคร เวลาได้ต้องการจะดีเด่นคนเดียวในโลก ถึงเวลา
 ตกยากก็ร้องหาคนช่วย แต่พอเขามาช่วยให้พ้นทุกข์ไปแล้ว
 ฝรั่งเศสก็กลับเนรคุณทุกครั้ง อังกฤษอเมริกาเคยช่วยฝรั่งเศส
 ไว้เมื่อสงครามโลกที่แล้วมา แต่พอเสร็จสงครามแล้ว ฝรั่งเศส
 ก็ตั้งกำแพงภาษีกันสินค้าอังกฤษอเมริกัน ทำความพยายามที่จะ
 ก่อให้เกิดความระส่ำระสายทางการเงินของอังกฤษอเมริกัน โดย
 วิธีรวบเอาทองมาเก็บไว้ในประเทศฝรั่งเศสอย่างมากมาย เรื่อง
 เหล่านี้ยังจำกันได้ หนังสือพิมพ์และสมุดเอกสารของฝรั่งเศส
 ได้กล่าวเสียด่าให้ร้ายแก่ อังกฤษอเมริกาในระหว่างเวลาภายหลัง

มหาสงครามที่แล้วมาเพียงไร นักอ่านหนังสือคงจะยังจำได้ดี
 นักเรียนไทยเรา ทุก คน ตลอดถึง ท่าน นายกรัฐมนตรี ของ เราใน
 ปัจจุบันนี้เอง ได้รับคำสอนจากครู ฝรั่งเศษอยู่เสมอว่า ชาติ
 อเมริกานี้เป็นชาติที่ไม่มีวัฒนธรรม ฝรั่งเศษสอนนักเรียนไทย
 เราอย่างนี้ ใครไม่เชื่อลองถามท่านนายกดู ฝรั่งเศษเป็นชาติ
 อุตัญญ ไม่รู้จักคุณใคร แต่พอถึงเวลามีกภัยรบกวนหาคนช่วย เมื่อ
 ก่อนเสียกรุงปารีสคราวนี้ นายปอล เรย์โนต์ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี
 ฝรั่งเศษในเวลานั้น ก็ได้ร้องขอความช่วยเหลือของ
 อเมริกาอย่างหมดอาบ แต่อเมริกาก็ได้มาช่วยเหมือนคราวก่อน
 คงเป็นเพราะรัฐบาลอเมริกันยังจำได้ว่า ถ้าช่วยไว้ ฝรั่งเศษก็
 เนรคุณในวันหน้า นับประสาอะไรแต่เรื่องห่างไกล แม้เรื่อง
 สด ๆ ร้อน ๆ ในระหว่างเวลาไม่ถึง ๑๕ ปี เช่นเรื่องที่ไทยเราช่วย
 ออกเงินระเบิดแก่งแม่น้ำโขง ให้เรือใหญ่ของฝรั่งเศษเดินได้
 สะดวกนั้น ฝรั่งเศษยังลืมเสีย และกลับมาตำเลียบบุญคุณว่าเขา
 ทำให้เรา นิสสัยของฝรั่งเศษเป็นเช่นนี้มาตลอดกาล ฝรั่งเศษ
 ไม่ได้คิดโกงประทุษร้ายแต่ชาติไทยเราชาติเดียว ฝรั่งเศษได้
 ไข่เล่หักโอบายหน้าไหว้หลังหลอกกับชาติทุกชาติตลอดมา และ
 พอใจในการเหยียดหยามดูหมิ่นชาติอื่น ยิ่งชาติญี่ปุ่นด้วยแล้ว
 ฝรั่งเศษดูหมิ่นที่สุด เมื่อกล่าวถึงความเจริญของญี่ปุ่น ฝรั่งเศษ
 ชอบใช้คำว่า "C'est un statut colossal au pied d'argile"
 แปลว่า "อนุสาวรีย์มหามั่งคั่งอยู่บนฐานดินเหนียว" หมายความว่า

ว่า ความเจริญของญี่ปุ่นเป็นความเจริญที่มีรากฐานไม่แข็งแรง โต
 เสียเปล่าแต่ไม่มีกำลัง เมื่อเริ่มมีการรบบพุ่งระหว่างญี่ปุ่นกับจีน
 หนังสือพิมพ์ Illustration ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับสำคัญ
 ของฝรั่งเศส ทำนายว่า ญี่ปุ่นจะต้องแพ้ภายใน ๑ ปี เพราะไม่มี
 เงินจะรบ ที่ฝรั่งเศสพูดเช่นนั้น ไม่ใช่ว่าฝรั่งเศสจะสรรเสริญจีน
 จีนเป็นชาติหนึ่งซึ่งฝรั่งเศสเหยียดหยามดูหมิ่นมาตลอดกาล เมื่อ
 ฝรั่งเศสพูดถึงชาวจีน มักจะใช้คำว่า "Sale Chinois" แปลว่า
 "ชาติจีนสกปรก" นักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสหลายคน
 ถูกร้องตะโกนเรียกว่า ชาติจีนสกปรก เพราะเขาเข้าใจว่าเราเป็น
 จีน ละครในกรุงปารีสก็ดี ภาพลอนิยายเรื่องราวต่างๆ ก็ดี ถ้าจะ
 แสดงเรื่องโหดร้ายเลวทรามอะไรแล้ว ฝรั่งเศสมักจะเอาจีน
 เป็นตัวร้ายเสมอ เด็กๆ ฝรั่งเศสเป็นอันมากเข้าใจว่ามนุษย์ที่กั้น
 คนนั้น คือจีน เพราะหนังสือหัดอ่านสำหรับเด็กก็ดี ละครที่เล่น
 ให้เด็กดูก็ดี ฝรั่งเศสทำให้จีนเป็นตัวผู้ร้ายทุกที รวมความว่า
 ฝรั่งเศสติเตียนและดูหมิ่นทุกๆ ชาติในโลก

ปาฐกถาของข้าพเจ้าควรจะจบลงเพียงเท่านั้น แต่เพื่อเมื่อ
 ดอนหัวค่ำวันนี้เอง ข้าพเจ้าได้ฟังคำบรรยายของสถานวิทยุไซ่ง่อน
 กล่าวเป็นทำนองว่า ไทยเราเห็นว่าฝรั่งเศสพลีชีพพลีในการ
 สงคราม ก็ดูหมิ่นซ้ำเติมและคิดประทุษร้ายฝรั่งเศสในยามพ่าย
 แพ้ ข้าพเจ้ายินดีมากที่ได้ฟังความข้อนี้ เพราะข้าพเจ้ายังจำได้ดี
 ว่าวันที่ไทยลงนามในสัญญาไม่รุกรานกับฝรั่งเศสนั้น เป็นวันที่

กองทัพเยอรมันเข้าประชิดกรุงปารีส และกองทัพฝรั่งเศสกำลัง
 แตกพ่ายต่างๆทาง ในวันนั้น สถานีวิทยุไซ่ง่อนแห่งเดียวกันนี้
 และผู้บรรยายคนเดียวกันนี้ ยังได้กล่าวถ้อยคำขอบคุณไทย
 ชมเชยว่าไทยเป็นมิตรที่แท้จริงของฝรั่งเศส แม้ในเวลาฝรั่งเศส
 ตกอยู่ในที่คับขันยิ่ง ไทยยังมีไมตรีจิตต์และให้เกียรติยศลงนาม
 ในสัญญาไม่รุกรานด้วย ข้าพเจ้าหวังใจว่าสถานีวิทยุไซ่ง่อนจะยัง
 จำคำพูดของตนในข้อนี้ได้ดี แม้เมื่อฝรั่งเศสยอมแพ้แก่เยอรมัน
 แล้ว ไทยยังแสดงการเตรียมพร้อมที่จะรับรองคณะข้าหลวง
 ฝรั่งเศสที่จะมาปักปันเขตต์แดนใหม่กับเรา ถึงกับได้ประกาศ
 ชื่อคณะข้าหลวงฝรั่งเศสออกไป แต่ก็ไม่มีใครมา ข้าพเจ้า
 ยังจำได้อีกว่า เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ซึ่งเป็นวันชาติของไทย
 สถานีวิทยุไซ่ง่อนได้บรรเลงเพลงชาติไทย เพื่อแสดงความ
 ขอบคุณไทยที่ยังเป็นมิตรของฝรั่งเศส แม้ในเวลาฝรั่งเศส
 ปราศัยพ่ายแพ้แล้ว ทั้งนี้ย่อมเป็นข้อพิสูจน์อันแน่ชัดว่าไทยมิได้
 ฉวยโอกาสดูหมิ่นฝรั่งเศสในยามพ่ายแพ้เลย การกระทำของ
 สถานีวิทยุไซ่ง่อนเองเป็นพะยานอยู่เอง ส่วนที่เกิดการพิพาท
 และการตั้งเกรียติรุนแรงมาถึงบัดนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นทางฝ่ายไทย
 เกิดขึ้นเพราะฝรั่งเศสกลับสัตย์ และเปลี่ยนใจเนรคุณต่อเรา
 ข้าหลวงปักปันเขตต์แดนก็ไม่ส่งมา ข้าพพยายามตบตาจะให้เรา
 สัตยาบันสัญญาไม่รุกรานเสียก่อนปักปันเขตต์แดน ครั้นเรา
 ไม่ยอม ก็แสดงอำนาจ เริ่มต้นด้วยการปืนล่าเขตต์แดน ยิงนาย

จันทาที่เวียงจันทน์ ยิงเรือปืนไทยที่หนองคาย ปล้นราษฎรของ
เราที่ทรายมูล บุกรุกด้านจำปา แม้กระนั้นไทยยังอดทนต่อมา
จนในที่สุดเมื่อมาถึงถูกระเบิดลงนครพนม เมื่อวันที่ ๒๓
พฤศจิกายน จึงพ้นวิสัยที่เราจะอดทนต่อไปได้ เราก็ต้องทำการ
ตอบแทน บัดนี้กลับมาร้องโอศุครวญว่าไทยรังแกในยามพ่ายแพ้
เชิญท่านร้องไปให้สุดเสียง ท่านจะร้องไปเท่าไรก็จะมีใคร
สงสารท่าน เพราะโลกย่อมทราบความจริงและรู้นิสัยของท่าน
ดีอยู่แล้ว

วิทยุไซ่ง่อนกล่าวเมื่อครั้งนั้นว่า ฝรั่งเศสเคยประสบภัย
ร้ายแรงมาแล้ว แต่กลับฟื้นขึ้นอย่างรวดเร็ว คราวนี้ฝรั่งเศสก็ยัง
ไม่ตาย และจะกลับฟื้นโดยเร็ว ความเชื่อมั่นนั้นนายคงได้ตอบ
อย่างดงามเมื่อตะกั้นแล้ว ข้าพเจ้าขอเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย ว่า
ข้าพเจ้ายอมรับว่าจริง ฝรั่งเศสเคยประสบภัยร้ายแรง แต่กลับ
ก่อร่างสร้างตัวใหม่ได้ แต่วิกิก่อร่างสร้างตัวนั้น ฝรั่งเศสทำอย่างไร
เมื่อคราวพ่ายแพ้เยอรมันใน พ.ศ. ๒๔๑๔ ซึ่งนับเป็นการย่อยยับ
ครั้งใหญ่ นั้น ฝรั่งเศสกลับก่อร่างสร้างตัวได้ด้วยการขนเอาเงิน
และทองของญวนไป เป็นจำนวน ซึ่งถ้าคิด เป็นเงินไทยในเวลานี้
รวมทั้งเงินและทองก็เป็นจำนวนหลายร้อยล้านบาท ประเทศญวน
ซึ่งเคยมั่งคั่งอุดมด้วยเงินทองอย่างมากหลาย ได้ถูกขนเอาไป
ก่อร่างสร้างตัวของฝรั่งเศส มาครั้งมหาสงครามที่แล่วมา แม้จะมี
ชื่อว่าฝรั่งเศสเป็นฝ่ายชนะ ฝรั่งเศสก็ย่อยยับยิ่งกว่าเยอรมัน

แต่ก่อร่างสร้างตัวขึ้นได้ด้วยอาศัยกู้เงินจากอังกฤษอเมริกา แต่
 ในคราวนี้ผลจะไม่เหมือนกัน ฝรั่งเศสจะไม่สามารถขนเงินทอง
 ไปจากญวนอีกได้ เพราะไม่มีอะไรจะให้ขนได้มากเหมือนคราว
 ก่อน มีเท่าไรก็ขนไปเกือบหมดแล้ว อนึ่งเล่าเป็นการแน่นอน
 ว่าในไม่ช้าพี่น้องชาวญวนของเราก็จะถูกชาติใดสำเร็จ ฝรั่งเศส
 จะมาขนอะไรไปไม่ได้อีกต่อไป ฝรั่งเศสจะไปขอกู้เงินใครมา
 ก่อร่างสร้างตัวก็จะมีใครให้ เพราะชาติทั้งหลายรู้เสียแล้วว่า
 ฝรั่งเศสเป็นชาติเนรคุณ

รวมความว่าพฤติกรรมทั้งหลายที่เลเห็นอยู่ในเวลานี้กระทำ
 ให้แน่ใจว่า ฝรั่งเศสในอินโดจีนก็ดี ฝรั่งเศสในประเทศฝรั่งเศส
 ก็ดี จะต้องถึงแก่ความล่มจมโดยไม่มีทางแก้ ทั้งนี้เพราะ
 ความผิดของฝรั่งเศสเอง เป็นความชั่วช้าเลวทรามที่ฝรั่งเศสได้
 ประกอบทำมาตลอดเวลานาน คราวนี้แหละที่กรรมจะตามสนอง
 ความล่มจมของฝรั่งเศสจะมาถึง มนุษยชาติที่อยู่ใต้แอกของ
 ฝรั่งเศสจะได้พ้นตัวเป็นอิสระ ชาติไทยจะชนะ ความยุติธรรม
 จะกลับเฟื่องฟูขึ้นในโลก

สวัสดิ์ เพื่อนร่วมชาติทั้งหลาย

๑
ตะเบียน

นายสนั่น บุญยศิริพันธุ์ เจ้าของและผู้พิมพ์โฆษณา
โรงพิมพ์พระจันทร์ ทำพระจันทร์พระนคร.

พ.ศ. ๒๔๘๔